

Eindtoets Oefenboek (1)

Geschikt voor de IEP Eindtoets

Groep 8

© 2017 Junior Einstein bv Enschede, the Netherlands

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). v. 02

All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

ISBN 978-94-92265-31-9

Inhoudsopgave

Inleiding 4

Taal | Lezen 6

Taal | Taalverzorging 12

Rekenen | Getallen 20

Rekenen | Verhoudingen 26

Rekenen | Meten en meetkunde 30

Rekenen | Verbanden 36

Antwoorden 43

Inleiding

In dit Eindtoets Oefenboek (deel 1 van een serie) kan op een goede en verantwoorde manier geoefend worden voor de IEP Eindtoets.

Voor alle leerlingen van groep 8 in het reguliere basis-onderwijs is het verplicht om een eindtoets te maken. De Eindtoets meet wat een leerling aan het eind van de basisschoolperiode heeft geleerd. Het behaalde resultaat van de Eindtoets geeft informatie over het referentieniveau dat een leerling beheerst en voorspelt hoe hij het naar verwachting zal doen in het voortgezet onderwijs (VO). Het schooladvies van de leerkracht zal in de meeste gevallen bevestigd worden door deze score. Hoewel de score van de Eindtoets niet bepalend is voor het schooladvies, voelt het wel prettig om een score te halen die recht doet aan wat de leerling daadwerkelijk in huis heeft.

Alle onderwerpen die in de IEP Eindtoets zitten, komen in dit Oefenboek uitgebreid aan bod. De vraagstelling is afgestemd op die van de IEP Eindtoets. De opgaven verschillen in moeilijkheidsgraad, waardoor iedere leerling een succesgevoel kan ervaren en een eerlijke kans krijgt om te laten zien wat hij kan. De IEP Eindtoets is de enige Eindtoets die open en gesloten vragen afwisselt. De validiteit van de toets wordt daardoor verhoogd. De meerkeuzevragen kunnen twee, drie of vier antwoordmogelijkheden hebben, waarbij de antwoordmogelijkheden op bijvoorbeeld alfabetische volgorde staan.

De Eindtoets bestaat uit de verplichte onderdelen Taal en Rekenen. Beide onderdelen bestaan uit verschillende domeinen met subdomeinen.

Onderdeel	Domein	Subdomein
Taal	Lezen	Begrijpend lezen Woordenschat Samenvatten Opzoeken
Taal	Taalverzorging	Spelling: • <i>werkwoorden</i> • <i>niet-werkwoorden</i> Leestekens
Rekenen	Getallen Verhoudingen Meten en meetkunde Verbanden	

Onderdeel Taal

Lezen

Bij Lezen gaat het om het meten van het niveau van begrip bij het lezen van de leerling. Tijdens het leesproces wordt er betekenis gegeven aan een geschreven tekst. De lezer kan dit leesproces inzetten in verschillende situaties, bijvoorbeeld om instructies op te volgen, om zichzelf te vermaken, om nieuwe informatie te verkrijgen, om studieteksten te onthouden of om informatie op te zoeken.

Begrijpend lezen

Bij Begrijpend lezen gaat het om het verwerken van informatie in een tekst. De lezer kan zich een goede voorstelling maken van een tekst. Daarbij kan hij relaties leggen tussen tekstdelen, maar ook relaties leggen tussen een tekst en de eigen kennis.

De IEP Eindtoets maakt gebruik van contexten die geschikt zijn voor alle leerlingen in groep 8. Belangrijkste kenmerken voor het onderdeel Lezen zijn:

- De leesteksten sluiten aan bij de beleavingswereld van de groep 8-leerling,
- Er wordt gebruikgemaakt van een lay-out die past bij het soort tekst, zoals een krantenbericht, e-mail of brief,
- Er wordt aangegeven hoeveel vragen bij een leestekst horen,
- De leestekst en de bijbehorende opgaven worden naast elkaar weergegeven. Een leerling hoeft daardoor niet heen en weer te bladeren voor het beantwoorden van de vragen,
- In de leesteksten worden woorden of zinnen benadrukt (gearceerd of vetgedrukt), waardoor een leerling niet lang hoeft te zoeken naar iets uit een tekst,
- Schema's en tabellen zijn opgenomen in de leesteksten en zijn daardoor altijd onderdeel van de context.

De vragen behorend bij een tekst richten zich op verbanden tussen zinnen, relaties tussen tekstgedeelten en specifieke inhoud in een tekst, zoals de hoofdgedachte, het thema en het doel.

Woordenschat

Bij Woordenschat gaat het om het kennen van de betekenis van woorden en woordgroepen. De opgaven richten zich op de betekenis van woorden in zinnen of in een leestekst, maar ook de betekenis van woorden op zichzelf.

Samenvatten

Bij Samenvatten gaat het om het begrijpen van de informatie in een leestekst en het toepassen van die informatie. Wat zijn de hoofd- en bijzaken? De informatie van een tekst

moet opgeslagen worden, om deze op een ander moment weer toe te passen. Bijvoorbeeld bij het maken van een proefwerk of een werkstuk. In de IEP Eindtoets kan een leestekst omgezet worden in een verkorte tekst of in een schema of tabel.

De opgaven richten zich op de bruikbaarheid van een tekst, het plaatsen van een passende titel, het in- of aanvullen van een schema of het selecteren van het meest geschikte schema dat past bij een tekst.

Opzoeken

Bij het opzoeken van informatie gaat het om het opsporen van specifieke informatie in verschillende bronnen. Denk hierbij aan het opsporen van informatie uit een krant of informatie op een website. De lezer zal soms heel grondig moeten lezen, maar soms ook vooral scannend. De IEP Eindtoets heeft schema's en tabellen opgenomen in de leesteksten. Deze zijn daardoor onderdeel van de context.

Taalverzorging

Bij Spelling gaat het om de schrijfwijze van woorden. Deze richt zich op de werkwoorden en de niet-werkwoorden. In de opgave moet een leerling bijvoorbeeld het fout gespelde woord kunnen herkennen of juist de goed gespelde woorden. Daarnaast vind je in de IEP Eindtoets ook open vragen. Er wordt bijvoorbeeld gevraagd om het meervoud, verkleinwoord of de goede vorm van een (werk)woord in te vullen.

Leestekens richt zich op het juist kunnen toepassen van de leestekens die binnen en tussen zinnen worden gebruikt. Ook komt het gebruik van hoofdletters aan bod. Wanneer plaats je een uitroepteken, een komma of een vraagteken? Hoe worden de aanhalingstekens bij de directe rede geplaatst?

Onderdeel Rekenen

Bij Rekenen ligt de nadruk op handig rekenen, hoofd-rekenen en cijferen. Bij dit onderdeel is ervoor gekozen om open vragen aan te bieden. Een open vraag meet in sommige gevallen beter de vaardigheden van een leerling dan een meerkeuzevraag. Daarmee willen ze voorkomen dat een leerling wordt afgeleid door te moeilijk taalgebruik. Daarom is er gekozen voor duidelijk geformuleerde zinnen en goed opgebouwde vragen, zodat een leerling niet hoeft te struikelen over de vraagstellingen. Daarnaast worden afbeeldingen alleen gebruikt als ze functioneel zijn.

Getallen

Het domein Getallen richt zich op getallen, getalrelaties en het uitvoeren van de elementaire bewerkingen zoals optellen, aftrekken, vermenigvuldigen, delen en combinaties hiervan met hele getallen, kommagetallen en breuken. Dit komt voor in opgaven met en zonder context.

Verhoudingen

Bij Verhoudingen gaat het om het inzichtelijk werken met verhoudingen, breuken, procenten en kommagetallen in opgaven met en zonder context. Ook komen de onderlinge relaties aan bod.

De opgaven richten zich op het oplossen van verhoudingsproblemen, het rekenen met schaalnotaties, verhoudingen met elkaar vergelijken (wie heeft er gelijk?), het berekenen van kortingen, winst of verlies en het omzetten van verhoudingen en procenten, procenten en kommagetallen en breuken en procenten.

Meten en meetkunde

Het onderdeel Meten en meetkunde richt zich vooral op het begrip van verschillende grootheden (lengte, oppervlakte, omtrek, gewicht, inhoud, tijd, snelheid en geld). Het aflezen van meetresultaten, het omzetten van maateenheden en de opbouw van de decimale structuur van het metriek stelsel komen aan bod.

De opgaven richten zich op het hanteren en aflezen van meetinstrumenten, het inschatten van grootte, het berekenen van de omtrek, oppervlakte en inhoud, rekenen met gewichtsmaten, het aflezen van tijden, het rekenen met de kalender, de samenhang tussen tijd en snelheid, het rekenen met geld, het herkennen van meetkundige figuren, het rekenen met ruimtelijke objecten, het interpreteren van plattegronden en bouwtekeningen en symmetrie herkennen.

Verbanden

Bij Verbanden gaat het voornamelijk om het omgaan met tabellen, diagrammen, grafieken, legenda's en assenstelsels. De opgaven richten zich op het lezen en interpreteren van gegevens en het met elkaar in verband brengen van de gegevens uit verschillende informatiebronnen.

Méér oefenen

Dit boek is een deel van een serie Oefenboeken. Alle boeken samen vormen een gedegen voorbereiding op de IEP Eindtoets. Wil je méér oefenen dan wat de Oefenboeken je bieden, dan is er ook een uitgebreide online oefen- en leeromgeving. Je vindt deze op onze website www.junioreinstein.nl.

Je gaat een tekst lezen over de blauwe vinvis.
Er horen 6 vragen bij.

Blauwe vinvis

Wat is het grootste dier ter wereld? Misschien denk je: een olifant of een neushoorn. Dat zijn inderdaad zware jongens, een olifant kan wel 5.000 kilogram wegen en een neushoorn 2.000 kilogram. Maar dat zijn nog maar kleintjes vergeleken met sommige walvissen. De allergrootste en zwaarste walvis is de blauwe vinvis. Die weegt maar liefst 110.000 kilogram en dat is nog maar het gemiddelde gewicht. De zwaarste blauwe vinvis ooit gewogen (een vrouwtje), haalde een gewicht van 190 ton. Dat is net zoveel als 38 olifanten bij elkaar! Zelfs de nu uitgestorven dinosauriërs waren niet zwaarder dan deze walvissen. Alleen al de tong van een volwassen blauwe vinvis weegt 2.000 kilogram, net zoveel als een neushoorn!

Groep Baleinwalvissen			
Naam	Gemiddelde lengte mannetjes in meters	Gemiddelde lengte vrouwtjes in meters	Gemiddelde gewicht in kg
Blauwe vinvis	25 - 27	27 - 33	100.000 - 120.000
Gewone vinvis	18 - 25	20 - 27	30.000 - 50.000
Noordse vinvis	12 - 17	12 - 20	20.000 - 30.000
Dwergvinvis	7 - 10	7 - 11	8.000 - 13.500

Dieren die zo zwaar zijn, moeten natuurlijk veel eten. In de zomer gaan ze naar de polen waar ze plankton eten. Plankton heet ook wel 'het gras van de zee' en bestaat uit hele kleine in het water zwevende diertjes. Die kan zo'n enorm dier natuurlijk niet stuk voor stuk uit het water pakken en opeten. Dan zou het nooit genoeg te eten krijgen. Walvissen pakken het anders aan. Eerst duiken ze 500 meter naar beneden, daarna gaan ze met hun mond wijd open weer naar boven. Zo krijgen ze grote hoeveelheden water met plankton binnen, waarna ze het voedsel uit het water **filteren** en plankton overhouden. Per duik ongeveer 1.200 kilogram. Per dag hebben ze ongeveer 4.000 kilogram nodig, dus vier duiken per dag zijn genoeg.

Na de zomer bij de polen vertrekken ze met een dikke speklaag naar warmere streken. Daarna eten ze een hele tijd niet. Dat geldt ook voor vrouwtjeswalvissen die een jong hebben gekregen. Hun jong wordt levend geboren – walvissen zijn **zoogdieren** – en dat jong drinkt maandenlang bij de moeder. En dat terwijl de moeder al die tijd zelf niet eet. Ze valt dan heel erg af, wel een kwart van haar gewicht raakt ze kwijt. Uit zo'n grote moeder wordt natuurlijk een groot jong geboren. Dat jong weegt bij de geboorte ongeveer net zoveel als een halve olifant en is meteen al 7 meter lang. Een walvisjong moet veel eten om net zo groot te worden als een volgroeide vinvis. Dat doet het jong dan ook, van de melk van de moeder groeit het elke dag ongeveer 100 kilo.

Wel eens een walvis horen zingen? Zoek het maar eens op internet op, het gezang is rustig met lang aangehouden klanken. Vooral twee soorten walvissen zingen veel: de blauwe vinvis en de bultrug. Alleen de mannetjes zingen, als ze op zoek zijn naar vrouwtjeswalvissen. Het gezang reikt vele, vele kilometers ver. Voor walvissen zijn geluiden belangrijk, ze kunnen dan ook heel goed horen. Elke walvis heeft zijn eigen lied en dat zingt hij elk jaar opnieuw. Ze kunnen wel een paar dagen onafgebroken zingen.

1

Wat is waar?

1. Een blauwe vinvis kan meer dan 110 ton wegen.
2. Plankton bestaat uit allemaal hele kleine beestjes.

- ☐ Bewering 1 is waar.
- ☐ Bewering 2 is waar.
- ☐ Beide beweringen zijn waar.
- ☐ Beide beweringen zijn niet waar.

2

In de eerste alinea lees je de vraag: Wat is het grootste dier ter wereld? In welke alinea krijg je antwoord op deze vraag?

- ☐ In de eerste alinea
- ☐ In de tweede alinea
- ☐ In de derde alinea
- ☐ In de vierde alinea

3

In de eerste alinea lees je: De zwaarste blauwe vinvis ooit gewogen (een vrouwtje), haalde een gewicht van 190 ton. Dat is net zoveel als 38 olifanten bij elkaar!

Wat is het verband tussen deze twee zinnen?

- ☐ Er wordt een tegenstelling gemaakt.
- ☐ De tweede zin is een uitleg bij de eerste zin.
- ☐ Er wordt een vergelijking gemaakt.
- ☐ De tweede zin is een samenvatting bij de eerste zin.

4

In de tweede alinea van de tekst lees je het woord 'filteren'. Wat betekent het woord 'filteren' hier?

- ☐ verdunnen
- ☐ reinigen
- ☐ oplossen
- ☐ zeven

5

In de derde alinea lees je dat walvissen zoogdieren zijn. Wat is een zoogdier?

- ☐ Een dier dat uit een ei komt.
- ☐ Een dier dat alleen in de zee leeft.
- ☐ Een dier met een dikke speklaag.
- ☐ Een dier dat levende jongen ter wereld brengt en ze voedt met moedermelk.

6

Bekijk de tabel nog eens. Welke conclusie kun je trekken na het aflezen van deze tabel?

- ☐ De dwergvinvis is kleiner dan de andere vinvissen, maar weegt gemiddeld genomen meer.
- ☐ Van deze vinvissen zijn de mannetjes gemiddeld genomen langer en zwaarder dan de vrouwtjes.
- ☐ De noordse vinvis is de zwaarste en langste van deze vinvissen.
- ☐ Van deze vinvissen zijn de vrouwtjes gemiddeld genomen langer en zwaarder dan de mannetjes.

Niet-werkwoorden

1 | Vul het meervoud in van het woord tussen haakjes.

De _____ stonden te dromen in een kleine poel met waterlelies. (flamingo)

2 | Vul het verkleinwoord in van het woord tussen haakjes.

Het kleine _____ smaakte verrukkelijk. (cake)

3 | Vul het bijvoeglijk naamwoord in. Gebruik het woord tussen haakjes.

Wij roosteren de _____ paprika's eerst, om ze later in de salade te verwerken. (rood)

4 | Vul het meervoud in van het woord tussen haakjes.

De kinderen komen met allerlei _____. (idee)

5 | Vul het enkelvoud in van het woord tussen haakjes.

Vanmiddag gaan we met de hele klas naar het _____. (musea)

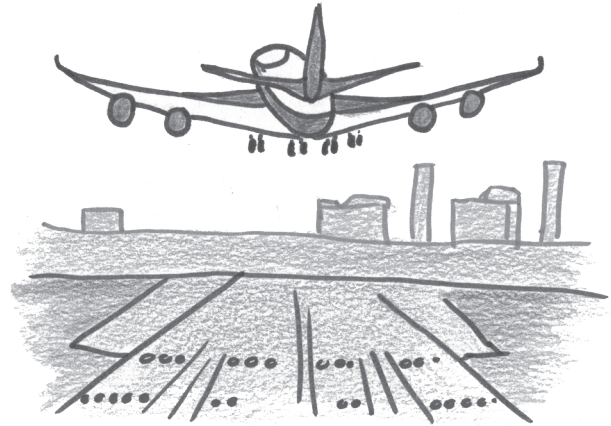
6 | Vul het bijvoeglijk naamwoord in. Gebruik het woord tussen haakjes.

Klaas heeft een _____ hond. (lief)

Hieronder zie je een tabel.
De vragen 1 tot en met 4 horen bij deze tabel.

Schiphol	
Jaar	Totaal aantal aankomende en vertrekkende passagiers
2004	42.425.392
2005	44.077.539
2006	45.987.132
2007	47.794.994
2008	47.430.019
2009	43.570.370
2010	45.211.749
2011	49.755.252
2012	51.035.590

1

In welk jaar waren er minder passagiers op Schiphol in vergelijking met het jaar ervoor?

☐ In 2007

☐ In 2009

☐ In 2010

☐ In 2011

2

Hoeveel passagiers meer waren er ongeveer in 2006 ten opzichte van 2005?

☐ 1,5 miljoen

☐ 1 miljoen

☐ 2 miljoen

☐ 3 miljoen

3

Met hoeveel procent is het aantal passagiers ongeveer gegroeid tussen 2004 en 2012?

☐ 5%

☐ 10%

☐ 20%

☐ 30%

4

Hoeveel passagiers vervoerde Schiphol in 2011 afgerond op honderdduizendtallen?

☐ 49.700.000

☐ 49.750.000

☐ 49.760.000

☐ 49.800.000

Taal | Lezen

Blauwe vinvis

1. Beide beweringen zijn waar.
2. In de eerste alinea
3. Er wordt een vergelijking gemaakt.
4. zeven
5. Een dier dat levende jongen ter wereld brengt en ze voedt met moedermelk.
6. Van deze vinvissen zijn de vrouwtjes gemiddeld genomen langer en zwaarder dan de mannetjes.

De krachten van Newton

1. ongeveer
2. In de eerste alinea
3. De vallende appel zette Newton aan het denken, wat leidde tot zijn natuurwetten.
4. De derde alinea geeft uitleg bij de vragen van de tweede alinea.
5. In de tweede zin staat het gevolg van de eerste zin.
6. Dat kun je niet weten.
7. De natuurwetten van Newton
8. Bewering 2 is waar.

Hoe groeien planten?

1. Wat hebben planten echt nodig om goed te kunnen groeien?
2. Water, lucht en zonlicht
3. uitleg - vergelijking
4. 1: zonlicht
2: koolstofdioxide
3: zuurstof
4: water
5. water + koolstofdioxide
6. Fotosynthese

Taal | Taalverzorging

Niet-werkwoorden

1. flamingo's
2. cakeje
3. rode
4. ideeën
5. museum
6. lieve

7. In de **bibliotheek** kun je boeken lenen.
8. Wij gaan verhuizen naar de **provincie** Utrecht.
9. Onze **krantenbezorger** is altijd op tijd.
10. In de lente kun je het best 's **ochtends** bloemen plukken.
11. Naast ons woont een heel lief **omaatje**.
12. Marc is een **intelligente** jongen.
13. De **perziken** zijn lekker zoet.
14. Een voetbalanalist is iemand die **commentaar** levert op een voetbalwedstrijd.

Werkwoorden

1. wordt
2. getreurd
3. startte
4. sloot
5. brand
6. geproefd
7. wordt - gebracht
8. De graankorrels worden uit het meel **gezeefd**.
9. De held **redt** de hond uit het water.
10. Moeder heeft de vieze kleding netjes **gereinigd**.
11. Mirthe **tekent** een klein marsmannetje in haar schrift.
12. Oma heeft de snoepjes voor ons **verstoppt**.
13. De jongen **schudde** verbijsterd zijn hoofd.
14. Jan **besteedt** al zijn geld aan snoep.
15. De kinderen hebben het goede idee meteen **omarmd**.

Leestekens

1. De piraten van het eiland Albatros varen over de Zuidzee.
2. Waar moeten toch die hoofdletters? Ik weet het niet. Jij dan, Stan?
3. 'Ik houd van spaghetti, maar niet van macaroni', zei Stef.
4. Waarschuwend zei ze: 'Laat je niets wijsmaken.'
5. De juf zegt tevreden tegen haar klas: Jullie hebben het goed gedaan.
6. De dag begint altijd hetzelfde: kring, rekenen, taal, pauze.
7. Nu ik de som uitreken, snap ik eindelijk hoe het moet.
8. Bram zei mopperend: 'Mijn zakgeld is helaas op.'
9. Anna zei trots: 'Door het oefenen kan ik het steeds beter.'
10. Er zijn twee opties: op de fiets of met de auto.
11. 'Ik vind wandelen in het bos juist leuk!' riep Thomas.
12. Bilal krijgt een voetbal, sportschoenen en een boek cadeau.
13. Een punt (.)
14. Een punt (.)
15. Een aanhalingsteken (')